

Tydliggörande pedagogik

Tydliggörande pedagogik (inom TEACCH-programmet kallas det strukturerad undervisning) är hämtat från TEACCH-programmet men anpassat efter svenska förhållanden i samarbete med Riksföreningen Autism. För att hjälpa personer med autism måste man ha teoretisk kunskap om vad autism innebär. Utifrån formella och informella bedömningar kan man sedan göra ett individuellt anpassat pedagogiskt program. Formella bedömningar är olika standardiserade test som exempelvis PEP- och AAPEP-testen. Informella bedömningar är observationer i vardagen, i arbetet och i skolan, organiserade bedömningar av specifika färdigheter samt information och prioriteringar från föräldrar och personal. Det individuella undervisningsprogrammet ska bygga på personens färdigheter, intressen och anhörigas prioriteringar (specifika-, kortsiktiga- och långsiktiga mål). Ett pedagogiskt arbetssätt och bemötande är viktigt när det gäller både barn, ungdomar och vuxna med autism och ska omfatta alla de områden som är viktiga under hela livet; kommunikation, arbetsbeteenden liksom arbets-, sociala-, fritids- och vardagsfärdigheter (t ex. egen hygien och hushåll).

Varför tydliggörande pedagogik?

Personer med autism har ofta en stark visuell förmåga. Med visuellt stöd kan de bättre förstå sin omvärld. Detta gäller även de som talar. Visuellt stöd innebär inte att man ska sluta prata med personer med autism utan att man använder det som ett stöd för att de lättare ska förstå och därmed känna sig trygga och ha bättre förutsättningar att lära sig nya färdigheter. I och med att de lär sig mer och blir mer självständiga ökar självkänslan. När omgivningens krav är tydliga blir följden ofta att beteendeproblemen minskar. Tydliggörandet skall svara på frågorna: VAR? VAD? NÄR? HUR LÄNGE? HUR MYCKET? VAD HÄNDER SEDAN? HUR?

Tydliggörande i rum/miljö - svarar på frågan VAR. Genom tydliga fysiska och visuella avgränsningar kan man ge personer med autism en tydlig bild av vad som förväntas i olika rum/miljöer. Exempel på detta är en tydlig plats för lunch, fritidsaktiviteter, undervisning, arbetsplats och självständigt arbete. Genom att använda t ex. möbler, skärmar, gardiner, och hörlurar kan man även minimera störande syn- och ljudintryck. Det viktiga är att individualisera rummet/miljön efter varje persons behov.

Tydliggörande i tid SCHEMA - svarar på frågorna VAD och NÄR. Schemat ska visa vilka aktiviteter som ska ske och i vilken ordning dessa kommer. Schemat ska anpassas efter personens förmåga att förstå information, från konkreta föremål till abstrakt skriven text.

Exempel på scheman är föremål, foto, tecknade bilder, bild + text, text, agenda. Schemats längd anpassas efter individens förmåga att förstå information. Exempel på det är information direkt i situationen, 2-4 sekvenser åt gången, halvdagsschema, heldagsschema osv ARBETSORDNING - svarar på frågorna HUR LÄNGE, HUR MYCKET och VAD SOM HÄNDER SEDAN. Arbetsordningen ska visa hur länge en person arbetar med en uppgift/aktivitet och anpassas efter personens förmåga att förstå information. Från det mest konkreta som att materialet presenteras från vänster till höger till en skriven arbetsordning t ex i kombination med schemat. Exempel på arbetsordning är föremål, färgmatchning, symboler (bokstäver, siffror), ord, text. Sist i arbetsordningen finns information om vad som händer efter det att aktiviteten är färdig (t ex schemakort som tar personen tillbaka till schemat eller vid behov av mer konkret information exempelvis en frukt eller en bild på en rolig aktivitet).

VISUELL INSTRUKTION - svarar på frågan HUR. Genom visuell instruktion ska personen med autism få reda på hur han ska genomföra en uppgift/aktivitet. Instruktionen ska anpassas efter förmågan att förstå information. Från det mest konkreta som att materialet talar för sig själv, t.ex tre pusselbitar i tre pusselhål, till en skriven arbetsordning, t.ex ett recept. Exempel på andra visuella instruktioner är organisation i lådor, avgränsning av ytor, betoning av viktig information (färgkodning), bild-mallar, skrivna instruktioner. Viktiga principer vid ett pedagogiskt arbetssätt är:

Individualisering; alla personer är unika och man måste anpassa tydliggörandet efter det. Samarbete mellan personal, vid t.ex skola och korttidshem liksom även samarbete mellan olika stadier i livet exempelvis förskola och skola. Livslångt perspektiv, dvs att det vi lär små barn skall vara användbara färdigheter i vuxenlivet. Som en röd tråd genom allt går samarbetet mellan föräldrar och personal.

Källa: Utbildningscenter Autism (www.autism.se/utbcenter)

PECS (Picture Exchange Communication System)

PECS är ett bildkommunikationssystem för barn med autism. Syftet är att få igång spontan kommunikation på initiativ från barnet med autism. Genom PECS lär man barnet att tydligt rikta kommunikationen och man kommunicerar på ett enkelt sätt. Mottagaren ska förstå budskapet.

Man utgår från olika situationer i vardagen för att locka till kommunikation. Med tiden blir barnet alltmer självständigt och använder bilderna i kommunikativt syfte. I olika steg utvecklas kommunikationen till att omfatta flera situationer, personer och platser.

Källa: Neuropsykologiska teamet